

Tekst źródłowy N 2

Akt końcowy Kongresu Wiedeńskiego z 9 czerwca 1815 r.

W imię Najświętszej i Nierozdzielnej Trójcy

Art. I

Księstwo Warszawskie, z wyjątkiem prowincji i okręgów, którymi w następnych artykułach inaczej rozporządzono, połączone zostaje z Cesarstwem Rosyjskim. Związane z nim będzie nieodwołalnie przez swoją konstytucję, aby było posiadane przez najjaśniejszego cesarza Wszechrosji, jego dziedziców i następców na wieczne czasy. JC Mość zastrzega sobie nadać temu krajowi, używającemu administracji oddzielnej, rozciągłość wewnętrzną, jaką uzna za stosowną. Przybierze z innymi swymi tytułami tytuł cara, króla polskiego (...)

Polacy, poddani państw Rosji, Austrii i Prus, otrzymają reprezentację i instytucje narodowe urządzone wedle modły bytu politycznego, jakie każdy z rządów, do których przynależą, osądzą za pożyteczne i stosowne im udzielić.

Art. II

Część Księstwa Warszawskiego, którą Najjaśniejszy król pruski posiadać będzie w zupełnym wszechwładztwie i własności dla siebie i swoich następców pod nazwą Wielkiego Księstwa Poznańskiego, objęte będzie następującą linią (szczegółowe określenie granicy).

Art. III.

JC i Apostolska Mość posiadać będzie prawo własności i wszechwładztwo saliny wielickiej, równie jak i okręgu do niej należącego.

Art. VI

Miasto Kraków ze swoim okręgiem ogłoszone będzie na wieczne czasy miastem wolnym, niepodległym i ściśle neutralnym pod opieką Rosji, Austrii i Prus.

- 1. Jakie terytoria byłego Księstwa Warszawskiego przypadły poszczególnym zaborcom?*
- 2. Jak została rozwiązana sprawa uprawnień autonomicznych dla Polaków?*
- 3. Oceń trwałość postanowień terytorialnych kongresu w odniesieniu do ziem polskich.*

Ad. 1. Księstwo podzielono pomiędzy Rosję i Prusy. Rosja otrzymała większą część Księstwa (128,5 ze 155,5 tys. km kw.), Prusy: departamenty poznański i bydgoski oraz Toruń. Ponadto Kraków z okręgiem miał pozostawać pod zwierzchnością Austrii, Rosji i Prus jako Rzeczypospolita Krakowska.

Ad. 2. Osobno zostało to określone dla Królestwa Polskiego (nazywanego w tekście Księstwem Warszawskim, bez ziem którymi „inaczej rozporządzono”). Została sformułowana zasada o połączeniu na wieczne czasy z Rosją ale „przez konstytucję”, czyli konstytucja dla tego obszaru była zapewniona. Na końcu Art. I znajduje się akapit, który z jednej strony zapewnia Polakom „reprezentacje i instytucje narodowe”, z drugiej zaś strony zakres tych uprawnień ma być zależny od każdego z rządów państw zaborczych, od tego jakie swobody uznają za „pożyteczne i stosowne”.

Ad. 3. Granice okazały się trwałe. W 1846 r. obszar Rzeczypospolitej Krakowskiej został, po zajęciu go przez wojska austriackie, wcielony do Galicji. Dalsze zmiany terytorialne nastąpiły podczas I wojny światowej w wyniku działań wojennych (okupacja Królestwa Polskiego przez państwa centralne), ostatecznie nowe granice wytyczone zostały po wojnie (1918-1922).